

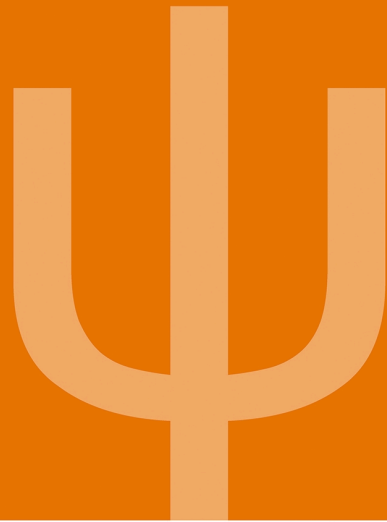
Bokanmeldelse

Rett inn på pensumlista

Ragnhild B. Lygre
psykologspesialist

Her var det bare å finne fram markeringspennen.

AKIAH OTTESEN BERG
KARIN HOLT
(RED.)

KULTUR OG KONTEKST

I praktisk psykologarbeid

BOK Kultur og kontekst i praktisk psykologarbeid **FORFATTER** Akiyah Ottesen Berg og Karin Holt (red.) **FORLAG** Gyldendal
SIDER 350

Jeg snublet over et forsidebilde av denne boka i et nyhetsbrev. Bare tittelen, Kultur og kontekst i praktisk psykologarbeid, gjorde at jeg med en gang tenkte: «Denne boka MÅ jeg ha!» En interesse for arbeid med flyktninger, og en forkjærlighet for alt som er praktisk, gjorde at boka solgte seg inn med en gang. Jeg elsker når ting er praktisk og konkret. Ordning og reda.no. Det at boka er skrevet med utgangspunkt i et opplevd behov hos nyutdannede psykologer for mer kunnskap om betydningen av kultur og kontekst i praktisk psykologarbeid, synes jeg er feiende flott. Det er ikke bare nyutdannede som har nytte av denne kunnskapen.

Kultur og kontekst i passe porsjoner

Jeg elsker når ting er praktisk og konkret. Ordning og reda.no

Med sine 350 sider er boka egentlig altfor lang for en trøtt småbarnsmor som meg. Heldigvis er den delt opp i fire deler, og i 17 kapitler som ikke må leses i kronologisk rekkefølge. Jeg tenker at boka kanskje ikke burde leses kronologisk eller «i ett jafs», da kan man gå glipp av en del refleksjoner de enkelte kapitlene setter i gang. De to første delene av boka tar for seg hvordan våre verdier og holdninger som fagfolk påvirker vårt arbeid, og sammenfatninger av de viktigste forskningsfunnene på området. De to siste delene tar for seg utfordringer og løsninger knyttet til kartlegging, utredning og vurdering, og beskrivelser av praktisk terapeutisk arbeid med flyktninger, asylsøkere og minoritetsfamilier i ulike kontekster. Slik boka er bygget opp, tenker jeg at hvert kapittel kan leses enkeltvis. Den fungerer ypperlig som et oppslagsverk, og jeg tror den ville vært nyttig på pensumlisten til psykologstudentene, uten at jeg aner hvilke kriterier som ligger til grunn for en slik vurdering. Jeg skulle ønske at jeg hadde denne boka da jeg begynte å jobbe. Det hadde nok spart meg for en del famling i blinde. Boka besvarer mange spørsmål jeg har lurt på, og reflekterer rundt flere gjenkjennbare tema.

Fra forskning til praksis

Både redaktørene og flere av bidragsyterne har en fin veksling mellom å referere til forskning og egne erfaringer. Det bidrar til å levendegjøre tekstene og vise at forskningsresultatene også viser seg i praksis. Å gjøre forskning praktisk relevant er ofte et kunststykke. Noe jeg synes forfatterne i denne boka har klart godt. Oppsummeringene på slutten av hvert kapittel er i hovedsak svært gode, og er et godt pedagogisk grep. Det eneste negative jeg har å si om boka, er at noen av oppsummeringene av kapitlene har form av: «i dette kapitlet har jeg skrevet om sånn og sånn ...». Jeg synes det er litt tøysete. Jeg har jo nettopp lest kapitlet, og vel er jeg trøtt, men jeg har da fått med meg hva det handler om. Da liker jeg bedre de oppsummeringene som faktisk sier hva kapitlet har handlet om i et par setninger, fremfor at man på metanivå skriver om det man har skrevet om. Det blir en mer velkommen repetisjon, og gjør at man kan få lyst til å jukse, og heller bare lese oppsummeringene. Men jeg har ikke gjort det altså!

Bevisstløs praksis

Selv om jeg i rundt ti år har jobbet med flyktninger, asylsøkere og minoritetsfamilier, tror jeg ikke at jeg faktisk har tenkt nøye igjennom mine verdier og holdninger før jeg leste denne boka. Jeg frykter at jeg har vært for ignorant. Dustete privilegert, rett og slett! Jeg opplever at jeg ikke fullt ut har tatt innover meg hva det betyr å være i disse rollene, og hvor stor definisjonsmakt jeg tross alt har hatt i min rolle. Skrekk og gru. Jeg skammer meg faktisk litt over det. I Jessica Harnischfegers kapittel «Å bli en annen» bruker hun erfaringer fra eget liv som «fremmed» til å illustrere. Jeg ser henne for meg på flyet til Norge i 1992, og kjenner selv på den fremmedfølelsen man kan få på lengre reiser. Det er nesten som man mister seg selv litt, og du begynner å lure på hvor mye av det som er deg, som egentlig kun eksisterer i dem rundt deg. Harnischfegers egne erfaringer fungerer svært godt til å levendegjøre opplevelsen av majoritet/minoritet, som ellers kan fremstå veldig teoretisk. Hennes tanker rundt makten til norske psykologer er øyeåpnende og setter ord på ubehag som man gjerne har kjent på, men ikke funnet ordene for å beskrive. Det er ubehagelig å oppdage at en ikke er så reflektert som man kanskje trodde.

Verdifull lesning

Kapittelet «Det vanskelige blikket innover», skrevet av medredaktør Ottesen Berg, er fantastisk flott å lese, da det er spekket med gjenkjennbare råd og refleksjoner basert på både hennes egen erfaring og forskning. Bildet av «Den gode hjelperen», opprinnelig utviklet i Kongo, er en fantastisk visualisering av hvordan vi kan møte andre på en god måte. Kapittelet begynner også med en fortelling, som i alle fall jeg kan kjenne meg igjen i; følelsen av å miste kontakten med pasientene sine. Berg åpner med å fortelle om en erfaring i en stabiliseringsgruppe for innvandrere, der hun plutselig la merke til at deltakerne så nærmest apatiske ut i møte med hennes ivrige engasjement. Det er så deilig å høre at det ikke bare er jeg som føler meg som en premieidiot med jevne mellomrom. Jeg fantaserer om at andre også ikke treffer «planken» av og til, men det er ikke alltid vi får høre om det. Dette er også fint å vite for nyutdannede psykologer, selv om de sikkert er smarte nok til å tenke seg fram til det selv. Og Berg hentet seg selvfølgelig fint inn igjen, ved å stoppe opp og spørre «Hva skjer nå?», et eksempel til etterfølgelse. Noen lærebøker kan bli vel mye pekefinger, og lite støtte. Derfor setter jeg pris på når Berg skriver ting som at «dessverre er ikke alltid vår hverdag og institusjonelle krav gode rammer for disse holdningene», altså gode rammer for nysgjerrighet, interesse, åpenhet og tid til å lytte. Det er noe med å sette ord på den hverdagen vi lever i. Livet er ikke bare idealistisk burde-burde, det er også hverdagspragmatisme.

Påfyll i verktøykassa

I del to av boka har bidragsyterne i de enkelte kapitlene gjort det tunge arbeidet for oss med å sammenfatte forskning på området. Slike kunnskapsoppsummeringer er kjærkomne for travle klinikere. Ellers kan det ofte bli litt tilfeldig hva man snapper opp av relevant forskning.

I del tre om utfordringer og løsninger knyttet til kartlegging, utredning og vurdering, får vi flere viktige presiseringer og pragmatisme fra redaktør Ottesen Berg, i kapittelet «Å gi form til røyk». Det er et godt tips om bruk av Kulturformuleringsintervjuet utviklet for DSM-5 i kartleggingen og bruk av en kulturell formulering i oppsummering av kartlegging/diagnostisering. Nydelige titler på kapitlene som «Å bli en annen», «Det vanskelige blikket innover», «Å gi form til røyk» er også en fryd å lese for

en som synes metaforer er sjelefôr. Jaregs kapittel om bruk av tolk er en fantastisk gjennomgang av det du trenger å vite om tolkebruk med denne gruppen. Her er også en fin huskeliste som jeg håper jeg vil bruke flittig.

Del fire inneholder beskrivelser av praktisk terapeutisk arbeid i ulike settinger og tjenester, og med ulike pasientgrupper. Det er verdifullt å få slike innblikk i andres arbeid. Her er Rosten og Wadsworths kapittel om sitt arbeid med enslige mindreårige asylsøkere veldig kjekt og spennende å lese. De gjør en viktig jobb. Særlig avsnittet om slitasje og ivaretagelse av psykologen er nyttig. Begrepet «negativ kapabilitet» er noe jeg tar med meg videre.

Lite pekefinger

Jeg har dessverre ikke nevnt hvert kapittel, men jeg har satte pris på å lese hvert eneste ett av dem. Ingen av kapitlene er for lange. Jeg får aldri opplevelsen av å miste mål og mening langt inne i et endeløst kapittel. Det at boka er gjennomgående praktisk nyttig, liker jeg svært godt, og gjør at jeg tror dette er et oppslagsverk jeg vil bruke lenge. Det er mye gode råd og lite pekefinger. Teoriene er interessante, problemstillingene og eksemplene gjenkjennbare og de praktiske rådene kjærkomne. Jeg vil anbefale alle denne boka. Den handler om mennesker. Og det er jo midt i blinken for psykologer.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 57, nummer 10, 2020, side 782-784.